

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/216/2020
Identifikačné číslo spisu: 8109200723
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8109200723.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ W. Q., bývajúceho v W., F. XX, zastúpeného JUDr. Michalom Fecil'akom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná 8, 2/ J.. W. K., bývajúceho v W., K. B. XX, zastúpeného JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 17, proti žalovaným 1/ Prešovskému samosprávnemu kraju, so sídlom v Prešove, Námestie mieru 2, zastúpenému Správou a údržbou ciest Prešovského samosprávneho kraja, so sídlom v Prešove, Jesenná 14, IČO: 37 936 859, 2/ mestu Prešov, so sídlom v Prešove, Hlavná 73, IČO: 00 327 646, zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom v Prešove, Sládkovičova 8, 3/ Slovenskej republike, za ktorú koná Slovenská správa ciest Bratislava, so sídlom v Bratislave, Miletičova 19, o náhradu za užívanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8C/9/2009, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 18. februára 2020 sp. zn. 15Co/16/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 18. februára 2020 sp. zn. 15Co/16/2019 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. októbra 2018 č. k. 8C/9/2009-834 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali voči žalovaným náhrady za užívanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území B. a zapísaných na LV č. XXX. Žalovaným zároveň priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení poukázal na to, že dňa 12. februára 1992 bolo vydané kolaudačné rozhodnutie č. ObÚ-PD-2113/1991, ktorým bolo povolené užívanie inžinierskej stavby cesty a chodníka umiestnených na dotknutých nehnuteľnostiach a tieto boli odovzdané do správy a údržby Okresnej správe ciest a Správe mestských komunikácií Prešov. Dňa 29. decembra 2003 bola medzi účastníkmi Slovenskou republikou, zastúpenou Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Prešovským samosprávnym krajom podpísaná dohoda o prechode majetku a s ním súvisiacich práv a povinností z vlastníctva štátu v správe Slovenskej správy ciest na Prešovský samosprávny kraj. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobcovia vedeli, že budú obmedzení vo svojich vlastníckych právach, pretože cestné teleso sa na predmetných pozemkoch v čase ich kúpy žalobcami už nachádzalo, pričom išlo o oprávnenú stavbu. Ďalej vyslovil názor, že obmedzenie pozemku stavbou mohlo a malo byť zohľadnené

v kúpnej cene, za akú uvedené pozemky žalobcovia nadobúdali, teda akékoľvek, čo i len potencionálne obmedzenie bolo odrazené v kúpnej cene. Žalobcovia tak vstúpili do práv vlastníka podľa § 123 Občianskeho zákonníka, pričom nemohli predpokladať, že výkon ich vlastníckeho práva bude väčší ako bol ich právneho predchodcu. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobcovia nepredložili žiadnu ponuku realitných kancelárií, ktorá by aspoň približne kopírovala hodnotu obmedzenia spočívajúcu v cestných telesom zastavaných pozemkoch, v dôsledku čoho tvrdené skutočnosti nepreukázali, pričom dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalujúcu stranu. S dôrazom na výkon práv v súlade s dobrými mravmi uzavrel, že špekulatívne nadobúdanie vlastníckeho práva len za účelom vytvárania zisku v dôsledku právnych reziduí z minulosti nemôže obstáť. Zároveň poukázal na to, že predmetný spor nie je ojedinelým prípadom žalobcov a poskytnutím právnej ochrany takémuto konaniu by podľa súdu prvej inštancie bezpochyby dochádzalo k rozkladu konceptu dobrých mravov, čo považoval za neprípustné. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu 1/ rozsudkom z 18. februára 2020 sp. zn. 15Co/16/2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ až 3/ priznal proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení vyslovil presvedčenie, že úmysel žalobcov vlastniť predmetné nehnuteľnosti (tak ako mnohé ďalšie) bol motivovaný výlučne pohnútkou získavania majetkových výhod v neobmedzenom časovom období, spravidla voči štátu, či samosprávnemu subjektu pre pochybenia zodpovedných v čase neslobody, ktoré konanie je potrebné posúdiť ako bezohľadnú dispozíciu s majetkom. Konštatoval, že konanie žalobcov spočívajúce v domáhaní sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva z titulu bezdôvodného obohatenia voči žalovaným za daného stavu je konaním nesúladným s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nie je možné mu poskytnúť ochranu. Uviedol, že žalobcovia napriek existujúcim faktickým a právnym vadám nadobudnutých nehnuteľností nepristúpili k domáhaniu sa zodpovednosti voči predávajúcemu, ale pristúpili k vymáhaniu nárokov vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia užívaním vecí bez právneho dôvodu voči žalovaným. Odvolací súd s poukazom na časové súvislosti konania žalobcov dospel k záveru, že vyhovejúc žalobe by vznikla situácia, že žalobcovia vedome kúpili nehnuteľnosti pod stavbami za kúpnu cenu oveľa nižšiu než bola stanovená, následne získali finančné prostriedky z titulu bezdôvodného obohatenia užívaním stavby bez právneho dôvodu a odpredali pozemky za cenu niekoľkonásobne vyššiu, čo potvrdzuje úmysel žalobcov vlastniť nehnuteľnosti nie z dôvodu výkonu vlastníckych práv v celom rozsahu v zmysle § 123 Občianskeho zákonníka, ale výlučne z dôvodu získania majetkového prospechu, využívajúc existujúci stav. Ďalej poukázal na to, že žalobcovia sa počas dlhého obdobia sporov nepokúšali riešiť vzniknutú situáciu ani podaním žaloby podľa § 135c Občianskeho zákonníka, k čomu mali legitímne právo, čo svedčí o ich úmysle vyťažiť z daného právneho stavu iba finančný prospech, ktorý je v hrubom nepomere k nárokom, ktoré by prináležali pôvodným vlastníkom. Odvolací súd zároveň prisvedčil žalovaným, že v súvislosti s vlastníctvom cestného telesa, či chodníka nedochádza k žiadnemu bezdôvodnému obohateniu v reálnej podobe, ale na ich udržiavanie sú potrebné finančné prostriedky, ktorých vynakladanie predstavuje zníženie majetku žalovaných a nie jeho navýšenie. Okrem toho uviedol, že predmetná cesta a chodník nie sú samostatne využiteľné pre podnikateľské účely a trh s nehnuteľnosťami takýto druh nehnuteľnosti samostatne ani neponúka, vzhľadom na čo žalobcovia nepreukázali ani výšku nároku, čím v tomto smere neuniesli dôkazné bremeno. Odvolací súd napokon s poukazom na judikatúru Ústavného súdu SR a ESRP uzavrel, že súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom, ak podrobil žalobcami uplatnený nárok kritériu dobrých mravov, a to po zohľadnení vedomosti žalobcov, že na pozemkoch, ktoré nadobudli na základe vlastnej, slobodnej vôle, sa nachádza stavba cestného telesa. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) rozsiahle dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Mal za to, že odvolací súd v danom prípade dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a dovolaním napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia

veci. Podľa dovolateľa sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v podobe uznesenia sp. zn. 1Cdo/44/2010 z 31. januára 2012 (R 40/2013), v ktorom najvyšší súd vyslovil právnu vetu, že „Ak už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením.“ V tejto súvislosti poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 170/2015-15 z 1. apríla 2015. Dovolateľ uviedol, že Okresný súd Prešov rozsudkom č. k. 14C/75/2012-506 z 13. januára 2016 priznal totožným žalobcom finančnú náhradu za užívanie pozemku parc. č. XXXX/XX (t. j. sporného pozemku v prejednávanej veci - pozn. dovolacieho súdu) zo strany žalovaného 1/ a to titulom bezdôvodného obohatenia za iné časové obdobie. Zdôraznil, že ak v uvedenom konaní už teda bola záväzne vyriešená otázka, že uplatnenie nároku na finančnú náhradu nie je v rozpore s dobrými mravmi, z ktorého sa aj nový nárok v prejednávanej veci (iba za iné časové obdobie) odvodzuje, boli súdy nižších inštancií pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením viazané. Okrem toho dovolateľ v súvislosti s posúdením uplatneného nároku súdmi nižších inštancií uviedol, že zo strany súdov išlo o svojvôľu pri aplikácii ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a zamietnutím predmetného nároku sa odklonili od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z hľadiska aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka či inštitútu bezdôvodného obohatenia pritom dovolateľ poukázal na početnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, od ktorej sa mali súdy v prejednávanej veci odkloniť - sp. zn. 3Cdo/257/2009, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/19/2008, 5Cdo/108/2008, 5Cdo/140/2007, 1Sžo/266/2009, 8Cdo/439/2014, 1Obo/115/2008, 3Cdo/124/2002, 5Cdo/8/2009, 4Cdo/52/2009, 8Cdo/186/2018. Vo vzťahu k jednotlivým konštatovaným úvahám súdov nižších inštancií žalobca 1/ okrem iného uviedol, že ak sa na pozemku žalobcov nachádzala inžinierska stavba pozemnej komunikácie, ktorá bola postavená v súlade so zákonom, pozemok netrpí žiadnou vadou; takáto stavba nie je neoprávnenou stavbou, a preto vzťah medzi (terajším) vlastníkom pozemku (žalobcami) a vlastníkom stavby (žalovanými) nebolo možné vyporiadať v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka. V súvislosti s tvrdením o nízkej kúpnej cene konštatoval, že žalobcovia odkúpili celý areál v dražbe za najvyššie ponúknutú kúpnu cenu, ktorej výška však nemá žiaden dopad na uplatnenie si práva v zmysle § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vlastník pozemku, ktorý bol užívaný cudzou stavbou, má podľa ustálenej judikatúry nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Reálne, v čase nadobudnutia pozemku žalobcami, sa pozemok dal využiť na poberanie spotrebovaného plnenia zo strany obohateného, vlastníka stavby. Dovolateľ podotkol, že ak sa vlastník pozemku s vlastníkom stavby na výške primeranej náhrady nedohodnú, o jej výške rozhodne súd. Napokon konštatoval, že je irelevantné, či vlastník stavby dosahuje z užívania stavby zisk, keďže v danom prípade žalobcovia majú voči žalovaným nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia už zo samotného titulu vlastníckeho práva k stavbe cestnej komunikácie a chodníku. Vzhľadom na uvedené žalobca 1/ navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na dôvody, ktoré viedli súdy nižších inštancií k záveru o výkone práva v rozpore s dobrými mravmi a vyslovil názor, že odvolací súd sa pri interpretácii a aplikácii ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na ním zistený skutkový stav neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ani jedno rozhodnutie, na ktoré poukazoval dovolateľ, nevychádzalo z takých skutkových zistení, ku ktorým dospel odvolací súd v posudzovanej veci. Žalovaný 2/ konštatoval, že súdy na základe posúdenia individuálnych okolností prejednávanej veci dospeli k právnomu záveru o výkone práva v rozpore s dobrými mravmi. Keďže vymedzenie dovolacieho dôvodu nezodpovedá ustanoveniam § 431 až 435 CSP, navrhol podané dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f/ CSP.

5. Žalovaní 1/ a 3/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Namietaná právna otázka môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019, IV. 443/2020).

11. V prejednávanej veci žalobca I/ prípustnosť svojho dovolania formálne vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Aj napriek absencii exaktného označenia právnej otázky dovolateľom, hľadaním obsahu spornej právnej otázky z textu dovolania ako celku (§ 124 ods. 1 CSP) bolo možné vyvodiť, že dovolateľom primárne namietaná právna otázka, (aj) od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil spočíva v tom, či je súd v konaní o finančnej náhrade titulom vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie cudzieho pozemku viazaný právoplatným posúdením totožného nároku iným súdom (vyjadreným vo výroku rozhodnutia) za iné časové obdobie.

12. V danom prípade teda z obsahu dovolania bola zrejماً právna otázka, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2010). Najvyšší súd preto skúmal, či dovolanie žalobcu I/ je v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné.

13. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

14. Predmetnou otázkou (viď vyššie bod 11.) sa už dovolací súd zaoberal v dovolateľom označenom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/44/2010 (R 40/2013), ktoré treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

15. Podľa § 226 CSP právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia. Podľa § 227 ods. 1 CSP doručený rozsudok, ktorý nemožno

napadnúť odvolaním, je právoplatný. Podľa § 228 ods. 1 CSP výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak. Podľa § 230 CSP ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova.

15.1. Právoplatným rozsudkom súdu, ktorým sa ukladá povinnosť, sa adresátom účinkov záväznosti tohto rozhodnutia označeným v ustanovení § 228 ods. 1 CSP zakladá prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 230 CSP). Účinky tohto právoplatného rozhodnutia sa vzťahujú na strany sporu (účastníkov konania), v ktorom bolo vydané; jeho výrok je záväzný pre súdy a iné štátne orgány, a to aj vtedy, ak ako predbežnú otázku posudzujú právny vzťah medzi týmito účastníkmi, ktorý sa vyriešil uvedeným právoplatným súdnym rozhodnutím (pozri aj Števček, Ficová a kol. Občiansky súdny poriadok. Komentár, Praha 209, s. 425).

16. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/44/2010 (R 40/2013) v súvislosti s viazanosťou súdu posúdením hmotnoprávneho vzťahu strán sporu v inom súdnom konaní v nadväznosti na ustanovenie § 230 CSP resp. vtedy platného § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) uviedol, že „pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, je súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením viazaný. ... Súd preto nesmie vychádzať z iného záveru o (ne)existencii uloženej povinnosti medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté“.

17. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 228 ods. 1 CSP. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (viď čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť (viď najmä rozsudky vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. októbra 1999 a vo veci Ryabykh proti Rusku z 24. júla 2003).

18. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra najvyššieho súdu, ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Ústavný súd v náleze II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 OSP (teraz § 194 ods. 1, ods. 2 CSP), ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 OSP (teraz § 228 ods. 1 CSP) všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. V uznesení I. ÚS 170/2015-15 z 1. apríla 2015 ústavný súd uviedol, že ani samotná skutočnosť, že napriek veci už právoplatne meritórne rozhodnutej môže existovať aj iný pohľad na túto identickú vec, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie o tejto veci, pretože aj tento iný pohľad na tú istú záležitosť mal byť a mohol byť predmetom prieskumu v rámci už právoplatne

skončeného konania.

19. Okresný súd Prešov rozsudkom z 13. januára 2016 č. k. 14C/75/2012-506 čiastočne vyhovel žalobcom 1/ a 2/ a žalovanému (Prešovský samosprávny kraj so sídlom v Prešove) uložil povinnosť zaplatiť obom žalobcom po 8.645,12 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 30. novembra 2017 sp. zn. 2Co/93/2016 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

19.1. Žalobcovia v uvedenej veci žiadali vydanie náhrady za užívanie pozemku v ich podielovom spoluvlastníctve titulom bezdôvodného obohatenia za obdobie od 17. januára 2005 do 16. januára 2007. Súdny nižších inštancií vyhodnotili ich nárok ako opodstatnený vo vzťahu k pozemku nachádzajúceho sa pod cestou III. triedy (parcela KN C č. XXXX/XX zapísaná na LV č. XXX, k. ú. B.), za ktorého užívanie (za neskoršie časové obdobie) si uplatňovali žalobcovia 1/ a 2/ svoje nároky aj v posudzovanom spore.

20. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore strán, nie je rozhodujúce, či súd v (skoršom) právoplatne skončenom konaní spor správne alebo nesprávne právne posúdil (napr. aj pokiaľ ide o otázku nepoužitia korektívu dobrých mravov, ktorú už, vychádzajúc z okolností konkrétnej veci, súdy ako predbežnú otázku vyriešili). So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces.

21. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci odvolací súd nerešpektoval prejudiciálny účinok právoplatného rozsudku Okresného súdu Prešov z 13. januára 2016 č. k. 14C/75/2012-506 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 30. novembra 2017 sp. zn. 2Co/93/2016, ktorým bola s účinkami ex tunc (deklaratórny rozsudok) poskytnutá ochrana už porušeným subjektívnym právam žalobcov 1/ a 2/ vyplývajúcim z ich hmotnoprávných (majetkových) vzťahov so žalovaným 1/ založených na existencii stavby a užívaní pozemku stavbou cesty stojacou na pozemku vo vlastníctve žalobcov, ktoré existovali aj v období rozhodnom pre posúdenie opodstatnenosti v prejednávanej veci uplatnenej žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia (roky 2007 až 2009). Záver odvolacieho súdu, že konanie žalobcov spočívajúce v domáhaní sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva z titulu bezdôvodného obohatenia je voči žalovanému 1/ konaním nesúladným s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a nie je možné mu poskytnúť ochranu, nebol preto správny.

22. Dovolací súd uzatvára, že odvolací súd sa pri posudzovaní uplatneného nároku odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a treba mať za to, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

23. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľa, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu 1/ je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP), a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a jeho význam pre ďalšie posudzovanie veci samej sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.